

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 33, LT-01506 Vilnius, tel. (8 5) 266 1400,
faks. (8 5) 266 1402, el. p. ministerija@sam.lt, http://www.sam.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603472

Lietuvos Respublikos Seimo
Audito komitetui

2023-03-

Į 2022-11-18

2022-11-09

Nr. S-3273

Nr. V-2022-13587

kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

DĖL SEIMO AUDITO KOMITETO SPRENDIMO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos 2022 m. lapkričio 18 d. raštą S-3273 „Dėl Seimo Audito komiteto sprendimo“, kuriuo siunčiamas Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2022 m. lapkričio 9 d. raštas Nr. S-2022-4855 ir Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto sprendimas (2022 m. lapkričio 4 d. posėdžio protokolas Nr. 141-P-28), kuriame Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetas konstatuoja, kad nors sveikatos apsaugai finansavimas nuolat didinamas, Lietuvos gyventojų sveikata negerėja; tą rodo sveikatos priežiūros ir prevencinėmis priemonėmis išvengiamo mirtingumo bei tikėtinos gyvenimo trukmės rodikliai, ir siūlo įvertinti Lietuvoje taikomų prevencinių priemonių ir sveikatos programų efektyvumą ir rezultatyvumą.

Informuojame, kad Lietuvoje yra įgyvendinamos penkios ankstyvosios diagnostikos programos (toliau – prevencinė programa), finansuojamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšomis: gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš PSDF biudžeto lėšų, finansavimo programa (vykdoma nuo 2004 m.); atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa (vykdoma nuo 2005 m.); storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa (vykdoma nuo 2009 m.); priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa (vykdoma nuo 2006 m.); asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa (vykdoma nuo 2006 m.). Trys iš šių programų (gimdos kaklelio vėžio, krūties vėžio ir storosios žarnos vėžio) yra vykdomos pagal Europos Sąjungos (toliau – ES) Tarybos 2003 m. gruodžio 2 d. rekomendaciją 2003/878/EC „Dėl vėžio patikros programų įgyvendinimo“.

Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos užsakymu šiemet UAB „Spinter tyrimai“ atliko šalies gyventojų informuotumo ir įsitraukimo į ligų prevencines programas sociologinį tyrimą. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad net 8 iš 10 Lietuvos gyventojų (86 proc.) yra girdėję apie Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis finansuojamas prevencines programas, o pusė apklaustųjų kurioje nors iš jų yra dalyvavę. Pagrindiniu informacijos apie prevencijos programas šaltiniu laikomas šeimos gydytojas ar kitas sveikatos priežiūros specialistas. Didžioji dalis šalies gyventojų norėtų, kad būtent šeimos gydytojas apsilankymo metu juos informuotų ir kviestų pasitikrinti pagal minėtas prevencines programas.

Nors gyventojų informuotumas apie prevencines programas išlieka didelis, tačiau apibendrintais privalomojo sveikatos draudimo informacinės sistemos „Sveidra“ (toliau – „Sveidra“) duomenimis, širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programoje pernai sudalyvavo apie 44 proc., gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje sudalyvavo 42 proc., krūties vėžio programoje – 43 proc., storosios žarnos vėžio programoje – apie 44 proc. tikslinės populiacijos asmenų, priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencinėje programoje numatytas paslaugas gavo apie 18,5 proc. tikslinės populiacijos vyrų.

Pažymėtina, kad, palyginus 2022 m. sausio–spalio mėn. duomenis su to paties laikotarpio 2021 m. duomenimis, daugiau žmonių pasitikrino sveikatą pagal prevencines programas (gimdos

kaklelio vėžio, krūties vėžio, priešinės liaukos vėžio ir širdies ir kraujagyslių ligų). Pavyzdžiui, gimdos kaklelio vėžio prevencinėje programoje numatytas paslaugas 2022 m. sausio–spalio mėn. gavo apie 7,2 proc. daugiau moterų, krūties vėžio prevencinėje programoje numatytas paslaugas – apie 4,3 proc. daugiau moterų, priešinės liaukos vėžio prevencinėje programoje numatytas paslaugas – apie 12,6 proc. daugiau vyrų, širdies ir kraujagyslių ligų prevencinėje programoje numatytas paslaugas – apie 4,4 proc. daugiau asmenų, nei per tą patį laikotarpį 2021 m. Atkreipiame dėmesį į tai, kad storosios žarnos vėžio prevencinėje programoje sudalyvavo apie 3,6 proc. asmenų mažiau, nei 2021 m. sausio–spalio mėn.

Suprantant šių programų svarbą, Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžeto lėšų joms finansuoti kiekvienais metais skiriama vis daugiau. Šiomet tam suplanuota net 30,8 mln. eurų, tai net 24 proc. daugiau nei pernai (2021 m. buvo skirta 24,9 mln. eurų). Ne mažiau lėšų planuojama skirti ir ateinantiems metams. Be to, lėšos planuojamos taip, kad pagal programą galėtų pasitikrinti visi tikslinės grupės asmenys.

Pažymėtina, kad pirminės ambulatorinės asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančios įstaigos yra skatinamos teikti prevencinėse programose numatytas paslaugas – joms skiriamas papildomas mokėjimas (t. y. skatinamasis priedas) už prevencinių programų (konkrečiai gimdos kaklelio, krūties vėžio ir storosios žarnos vėžio) vykdymo intensyvumą.

„Sveidros“ duomenimis, prevencinėse programose numatytas paslaugas teikė 450 asmens sveikatos priežiūros įstaigų. Atkreipiame dėmesį į tai, kad asmens sveikatos priežiūros įstaigos, pageidaujančios sudaryti sutartį su teritorine ligonių kasa dėl prevencinėse programose numatytų paslaugų teikimo, tai gali padaryti bet kuriuo metu, t. y. joms nėra taikomas vartojimo rodiklis ir sutarties sudarymo terminas, nurodytas Teritorinių ligonių kasų ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų sutarčių sudarymo tvarkos apraše.

Atsižvelgiant į tai, kad prevencinių programų vykdymo nauda yra pagrįsta mokslo įrodymais, o onkologinių ligų ankstyvosios diagnostikos programos yra vykdomos arba yra rekomenduojamos vykdyti visose Europos Sąjungos šalyse, siekiant didesnio šių programų efektyvumo bei skatinti asmenis pasitikrinti pagal prevencines programas, vykdoma nuolatinė informacijos sklaida – rengiami informaciniai pranešimai, stendai, lankstinukai, kuriami infografikai, vaizdo medžiaga, kuri viešinama ne tik ligonių kasų interneto svetainėje, socialinėse paskyrose, bet ir transliuojama kitų valstybinių institucijų ekranuose, Lietuvos gydymo įstaigose, vaistinėse, visuomenės sveikatos centruose, kino teatruose ir kt. Be to, š. m. lapkričio mėnesį startavo visuomenės informavimo kampanija „Atsuk ligą atgal“. Jos tikslas – atkreipti gyventojų dėmesį ir paskatinti pasitikrinti sveikatą pagal PSDF biudžeto lėšomis kompensuojamas ligų prevencijos programas.

Pažymėtina, kad šiuo metu Lietuvoje vykdomas Europos Sąjungos lėšomis finansuojamas projektas, kurio metu atnaujinami atrankinės patikros dėl gimdos kaklelio vėžio, krūties vėžio ir storosios žarnos vėžio programų vykdymo, kokybės užtikrinimo ir kokybės kontrolės reikalavimai, pagrįsti Europos mokslininkų parengtomis gairėmis („European guidelines for quality assurance in cervical cancer screening“, „European guidelines for quality assurance in breast cancer screening and diagnosis“, „European guidelines for quality assurance in colorectal cancer screening and diagnosis“), atsižvelgiant į Lietuvos sveikatos sistemą ir pereinant prie koordinuoto ir organizuoto programų vykdymo.

PRIDEDAMA:

1. Prevencinių programų vykdymas.pdf
2. Informuotumo apie prevencines programas tyrimas.pdf

Ministras

Arūnas Dulkys